

Paphiopedilum victória-mariae (Sander ex Mast.) Rolfe

Syn. *Cypripedium chamberlainianum* var. *victoria-mariae*

Cypripedium victoria-mariae

Sectie *Cochlopetalum*

Groep *Otopedilum*

Paphiopedilum victoria-mariae werd gevonden in december 1891 door Wilhelm Micholitz een beroeps orchideeënzoeker van Sander en Co te St. Albans, Engeland. Hij verscheepte in januari 1892 2000 planten naar zijn werkgever. Hiervan bleven er uiteindelijk maar een 700 stuks in leven. In het voorjaar van 1893 kwam de eerste plant in bloei; de beschrijving werd het eerst gedaan door Robert Allen Rolfe. Publicatie vond enkele maanden later plaats, vergezeld van een tekening in kleur, in de *Gardeners' Chronicle* ser. 3-13, pagina 580, 13 mei 1893. De naam werd op voorstel van F.Sander aan het R.H.S. committee te Londen aangenomen. De aanleiding hiertoe was de in 1892 aangekondigde verloving van Princess Victoria Mary met de Duke of York. Het duurde nog ruim 4 jaar studie en onderzoek door de heren Sir Joseph Hooker en R.A. Rolfe en anderen voordat de juiste benaming door alle betrokkenen erkend werd. De bevestiging vond plaats in een beschrijving door Sir Joseph Hooker, en werd gepubliceerd in *Curtis' Botanical Magazine* Ser. 3/7, 54, pagina 573, 1898.

foto J.C. Koelewijn

Verspreidingsgebied

Sumatra, één van de eilanden van Indonesië, groeiend in valleien en tegen de flanken van de berg Talakmau en zijn subtoppen. Gelegen in centraal Sumatra ten zuiden van Padang.

Groeit in halfschaduw, op een hoogte van 1500 - 1800 meter. Het gebied is zeer ruig en vochtig, maar zeer humusrijk. Groeit in spleten van kalkrotsen en in vorken van bomen en struiken.

Door de nagenoeg totale uitroeiing in 1892 zijner heden hier en daar nog slechts kleine groepen planten aanwezig.

Beschrijving

Lijnvormige bladeren, 30 - 40 cm lang en 3 cm breed, uiteinde afgerond, aan de basis V-vormig, langzaam vlakker naar het uiteinde. De sterke, rood getinte middennerf (onderzijde) is licht behaard. Kleur bovenzijde is een weinig blokvormig, afwisselend van licht tot donkergroen. De onderzijde is grijsgroen, satijnachtig, egaal.

Uit de wortelstok ontstaan 6-7 bladeren, waarna de aanleg van de bloemstengel begint; deze bereikt een lengte van 45 cm alvorens de zwelling van de knoppen begint; hij produceert 5 - 7 bloemen. Hiervan gaan er 2 na elkaar open. Als de derde bloem open is, valt de eerste af, enzovoorts.

De kleur is roodbruin en hij is sterk behaard. De vlag (dorsale petaal) is 5 cm hoog en 3 cm breed; vanuit de basis zijn de randen golvend achterwaarts gebogen. De basiskleur is crème/groen met in het midden enige roodbruine vegen/strepen in een geaderd patroon. De petalen staan horizontaal en enigszins naar achteren gebogen, met elk 2 draaiingen, 4 cm lang, 1 cm breed. De kleur is wijnrood met in het midden een crème/groene band, de randen zijn bezet met wijnrode haartjes. De schoen(lip) is langgerekt kelkvormig, de bovenrand uitstulpend. Kleur diep roze en bezet met roodbruine stipjes. De lobben en de bovenrand zijn crème van kleur, de binnenkant eveneens en bezet met bruine stipjes. Het staminodium is hartvormig, in het centrum wijnrood, naar de zijanten lichter wordend, het geheel is ingekapseld door de lobben. Het stigma draagt aan weerszijden gele wasachtige stuifmeel klompjes. Het stigma zit vastgehecht aan het vruchtbeginsel (zaaddoos) aan

de bloemstengel, omsloten door een klein schutblaadje. De ventrale petaal, is 3 cm lang en 2 cm breed; de kleur is crème/groen, bezet met vage streepjes en stippen. Het geheel gaat schuil achter de lip (schoen).

Cultuur

Deze soort is er één voor de gematigde kas.

Gunstige kweek resultaten worden bereikt bij een minimale nacht temperatuur van 16°C; de dagtemperatuur mag oplopen tot 30°C.

De lichtbehoefte is 50% van helder daglicht; de luchtvochtigheid moet hoog zijn, 90% in de nacht, overdag teruglopend naar minimaal 70%.

De zachte bladstructuur, gepaard gaande met hoge vochttoediening, is een gevaar voor de gevreesde Botritus-aantasting (blad- en hart-rot). Om dit te voorkomen dient u vroeg in de morgen water te geven; tevens (indien aanwezig) in de luchtstroom van een ventilator plaatsen; hierdoor is de plant spoedig in het hart opgedroogd. Preventieve chemische bestrijding met Topsin of Orchide '83 (fungicide) toepassen.

Deze soort mag nimmer droog staan, een regelmatige controle van zijn conditie is aanbevelingswaardig.

Verpotten alleen dan wanneer hoogst noodzakelijk. Potmengsel (proefondervindelijk): 4 delen firr bark (middel), 1 deel bims Kies (middel), 2 delen grove merantischaaftsel, 2 delen zoutvrije sphagnum (gesneden) vers of in gedroogde toestand, 1 deel steenwolvlokjes of piepschuim.

Bemesting 1 x per 3 maanden in het groei seizoen april t/m september 1 gram 10 - 30 -20 Peeters Orchideeën meststoffen per liter water, of organische meststoffen, b.v. visemulsie in de aangegeven dosering. Beide meststoffen kunnen over het blad verneveld worden. In de winter geen meststoffen toedienen.

J.C. Koelewijn
december 1984